

Europa-
Kommissionen

Vejledning for uddannelsesudbydere

Uddannelse af retsvæsenets
aktører i EU

Europe Direct er en service, der har til formål at hjælpe
med at besvare Deres spørgsmål om
Den Europæiske Union.

Frikaldsnummer (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Oplysningerne er gratis ligesom de fleste opkald (nogle operatører, telefonbokse eller hoteller
kan dog kræve penge for opkaldet).

Print ISBN 978-92-79-60816-2 doi:10.2838/229379 DS-02-16-109-DA-C

PDF ISBN 978-92-79-54939-7 doi:10.2838/785727 DS-02-16-109-DA-N

European Commission - Directorate-General for Justice and Consumers

Yderligere oplysninger om EU fås på internet via Europaserveren (<http://europa.eu>)

Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2016

Cover photo © Sondem - Fotolia / © Africa Studio - Fotolia

© Den Europæiske Union, 2016

Eftertryk tilladt med kildeangivelse

Videreanvendelsesbestemmelserne for Europa-Kommissionens dokumenter er reguleret af afgørelse 2011/833/EU
(EUT L 330 af 14.12.2011, s. 39).

Enhver anvendelse eller gengivelse af fotografier, der ikke er omfattet af De EU ophavsret, kræver ansøgning herom hos
ophavsretsindehaveren/-indehaverne.

Indhold

Indledning	2
1. Forberedelse af uddannelsesaktiviteter og undervisere	3
a. Uddannelsestilbud, behovsvurdering og uddannelsesmål.....	3
b. Udpegning af undervisere.....	4
c. Lokaltid, tidspunkt, varighed og hyppighed af uddannelsesprogrammer.....	4
d. Information.....	5
2. Gennemførelse af uddannelsesaktiviteter	5
a) Undervisningsemner.....	5
b) Former for uddannelsesaktiviteter.....	5
c) Uddannelsesmetoder.....	6
d) Tværfaglig uddannelse.....	7
3. Opfølgning på uddannelsesaktiviteter (evaluering, udbredelse af indhold)	9
4. E-læring	10
5. Grænseoverskridende uddannelsesaktiviteter	12
a) Tilstedeværelsesundervisning.....	12
b) Udvekslinger.....	12
c) Sproglige aspekter.....	14
6. Undervisning i juridisk sprog	15
Bilag: Andre anbefalede dokumenter	16

Indledning

Uddannelse af retsvæsenets aktører i EU er et vigtigt element i opbygningen af et europæisk område med retfærdighed baseret på retligt samarbejde og gensidig tillid. De praktiske råd i denne vejledning er blevet udarbejdet med værdifuldt input fra medlemmerne af Kommissionens ekspertgruppe om uddannelse af retsvæsenets aktører i EU fra 2015, sammensat af erfarne praktikere inden for uddannelse af retsvæsenets aktører fra forskellige juridiske erhverv og jurisdiktioner. Den er rettet mod aktører, der tilvejebringer uddannelse til de juridiske erhverv (herunder dommere, anklagere, advokater, notarer, domstolspersonale og fogeder). Vejledningen indeholder råd om, hvordan man bedst forbereder, gennemfører og følger op på uddannelsesaktiviteter, og omfatter specifikke eksempler. Der er særlig fokus på uddannelsesaktiviteter relateret til EU-ret, men mange anbefalinger gælder også for uddannelse på andre lovgivningsområder.

Rådene i denne vejledning er resultatet af indgående drøftelser med relevante interessenter i hele EU. Vejledningen er oversat til alle officielle EU-sprog. Meddelelsen fra Kommissionen fra 2011 om opbygning af tillid til retsvæsenet overalt i EU – et nyt aspekt af uddannelsen af retsvæsenets aktører i EU, har ført til iværksættelsen af en lang række forskellige aktiviteter, der styrker uddannelsen af retsvæsenets aktører i EU. Disse aktiviteter er nærmere beskrevet i bilaget.

1. Forberedelse af uddannelsesaktiviteter og undervisere

a. Uddannelsestilbud, behovsvurdering og uddannelsesmål

Alle erhverv i retssystemet bør tilbydes uddannelse.

Der bør være adgang til uddannelse om forskellige emner. Uddannelsesbehov bør evalueres jævnligt, og emnerne bør tilpasses ændringer i lovgivningen og retspraksis. Det er vigtigt, at der er adgang til undervisning, ikke kun i retlige anliggender, men også i specifikke færdigheder (f.eks. kommunikation i retssalen), lydhørhed over for den samfundsmæssige udvikling (f.eks. religiøs baggrund eller nye IT-applikationer såsom webauktioner) og ledelseskompetencer (f.eks. forvaltning af sager og tid, domstolsforvaltning, besvarelse af henvendelser fra medierne og forvaltning af rettens IT-redskaber).

Inden design af uddannelsesprogrammer:

- **bør uddannelsesbehovene vurderes.** Individuelle behov bør vejes op mod systemiske funktionelle og organisatoriske behov. Evalueringer af tidligere uddannelsesaktiviteter kan medvirke til at identificere de uddannelsesbehov, som skal opfyldes.
- **bør læringsbehov og uddannelsesmål defineres** (herunder for specifikke målgrupper, også selv om de er små). Formålet hermed er at sikre, at uddannelsesprogrammerne opfylder alle relevante behov (f.eks. undervisning i færdigheder i små grupper, undervisning i retlige anliggender for større grupper).

Vurdering af individuelle behov

Diskussioner og udvekslinger mellem retsvæsenets aktører og de aktører, der er involveret i design og gennemførelse af uddannelse i EU-ret, bør fremmes. De er en vigtig informations- og inspirationskilde, som bør fremmes aktivt. Det kan ske ved brug af følgende redskaber:

- Individuelle samtaler med fagfolk i målgruppen.
- Jævnlige undersøgelser (rettet mod det juridiske erhverv, der skal uddannes, andre retlige aktører, der samarbejder med dette erhverv, og/eller civilsamfundet) kan medvirke til at afdække huller i det nuværende uddannelsestilbud.
- Onlineformularer, hvori retlige aktører og ledere/chefer/fuldmægtige ved domstole og anklagemyndigheder, organer, der repræsenterer det juridiske erhverv, og relevante faglige sammenslutninger kan præcisere, hvilke emner der skal omfattes af uddannelsen.

Vurdering af organisatoriske og funktionelle behov (eksempel)

Udbydere af uddannelse af retsvæsenets aktører bør sikre, at uddannelse, der er nødvendig for gennemførelsen af projekter forbundet med reformer af retssystemer eller strategier til forbedring af retsvæsenet, tilrettelægges i god tid. De bør samarbejde med de nationale myndigheder med ansvar for retsreformer og involvere dem god tid i forvejen.

En effektiv metode til vurdering af uddannelsesbehov er indførelse af stillingsbeskrivelser for de retlige aktører med angivelse af ansvarsområder og opgaver. Disse beskrivelser kan analyseres for at identificere uddannelsesbehovene knyttet til den enkelte stilling. I analyser af denne karakter bør der navnlig være fokus på specifikke opgaver relateret til EU-retsakter og grænseoverskridende retligt samarbejde.

Grænseoverskridende uddannelse

Uddannelsesudbydere bør fastsætte realistiske mål for udvikling af uddannelse i EU-ret. De bør samarbejde med uddannelsesudbydere i andre medlemsstater. De kan udpege særlige medarbejdere, som skal styrke kontakter i hele EU og føre tilsyn med gennemførelsen af en strategi for udvikling af uddannelser. De kan overvåge de aktiviteter, der er nødvendige for at nå disse mål hvert år.

Yderligere oplysninger

Der henvises til eksemplerne på [god praksis for vurdering af uddannelsesbehov](#) i faktabladene på den europæiske e-justice-portal¹.

b. Udpegning af undervisere

Undervisere bør have indgående kendskab til emnet og solid indsigt i kursisternes arbejdsopgaver og den retskultur, de kommer fra. Det forventes ligeledes, at de har gode kommunikationsevner og pædagogiske evner. Undervisere bør primært være retlige aktører, være i stand til at sætte sig ind i kursisternes arbejdsperspektiv og give praktiske råd og nyttig feedback. Afhængigt af undervisningsemnet kan det ligeledes være nyttigt at involvere akademikere, f.eks. ved introduktion af ny lovgivning, som skal sættes i perspektiv på grund af manglende jurisdiktion.

Undervisere bør generelt selv være villige til at modtage undervisning, navnlig i kunsten i at uddanne andre. De vil således lære, hvordan man sikrer, at alle kursister er aktivt involveret. Hvis de arbejder med små grupper, bør de modtage undervisning i facilitering.

c. Lokaltidspunkt, varighed og hyppighed af uddannelsesprogrammer

I forbindelse med uddannelsesprogrammer bør der ved fastsættelse af **tidspunkt og lokalitet** tages hensyn til kursisternes behov. Uddannelsesaktiviteterne tilrettelægges primært på lokalt, regionalt og nationalt plan i medlemsstaterne. Hvis de tilrettelægges på EU-plan med deltagere af forskellig nationalitet, bør uddannelsesprogrammerne ligeledes omfatte uddannelse på decentraliserede lokaliteter.

Særskilte, men tematisk forbundne uddannelsesaktiviteter, bør knyttes sammen for at skabe synergier (f.eks. ved at gennemføre dem på samme tidspunkt på samme sted, således at deltagerne kan mødes og udveksle idéer i pauserne og underviserne kan bytte plads).

Uddannelsesprogrammerne bør køre flere gange, hvis der er mange fagfolk, som har brug for at deltage. Podcasts og webcasts kan ligeledes anvendes til at nå ud til flere mennesker.

Yderligere oplysninger

Der henvises til eksemplerne på "omfattende pakker til levering af uddannelse i nye retlige instrumenter" i faktabladene på den europæiske e-justice-portal²:

- Et [eksempel fra Rumænien](#)
- Et [eksempel fra Frankrig](#)
- Et [eksempel fra Det Europæiske Retsakademi \(ERA\)](#)

¹ https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n01

² https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n01

d. Information

Uddannelsesudbydere bør sikre, at oplysninger om uddannelsesprogrammer når ud til alle praktikere i målgruppen **flere måneder i forvejen**. Oplysninger om uddannelsesaktiviteter bør være let tilgængelige for målgruppen, herunder via den europæiske uddannelsesplatform³. Uddannelsesudbydere har ansvaret for offentligheden omkring deres uddannelsesaktiviteter og for at gøre målgruppen bevidst om deres egne uddannelsesbehov.

For at øge de retlige aktørers motivation til at deltage i uddannelse i EU-ret bør man være særlig opmærksom på beskrivelsen af uddannelseskurser og sikre:

- at der henvises til forholdet mellem national ret og EU-ret
- at relevansen af EU-retten for aktørernes arbejde fremgår klart af beskrivelsen af kursusindholdet.

2. Gennemførelse af uddannelsesaktiviteter

a) Undervisningsemner

I juridiske uddannelsesprogrammer for retsvæsenets aktører bør der ikke kun være fokus på viden om lovgivningen, men ligeledes på **udviklingen af retlige kompetencer og** en bred vifte af **ikke-retlige kompetencer** for at sikre en større åbenhed over for det moderne samfund.

Mængden af EU-lovgivning og lovgivningens betydning er stadig stigende, og juridiske uddannelsesinstitutioner bør derfor fortsat tilpasse deres uddannelsesprogrammer, -aktiviteter og -metoder til EU's Charter om grundlæggende rettigheder. EU-retten bør integreres i uddannelsen i national ret, og der bør være en praktisk tilgang til undervisningen. EU-retten skal navnlig integreres i grunduddannelsesforløbet, når der er behov for viden om EU-ret.

Yderligere oplysninger

Der henvises til eksemplerne på [god praksis for innovative læse- og uddannelsesplaner](#) i faktabladene på den europæiske e-justice-portal⁴.

b) Former for uddannelsesaktiviteter

Uddannelsesaktiviteter bør udvælges ud fra deres evne til at opfylde de identificerede uddannelsesbehov mest effektivt. E-læring kan anvendes til videnoverførsel. Der er behov for tilstedeværelsesundervisning (face-to-face-undervisning) i komplekse retlige begreber og de øverste domstoles retspraksis vedrørende disse begreber, idet disse begreber er nemmere at forstå gennem interaktion. Tilstedeværelsesundervisning er uden tvivl et effektivt redskab til udvikling af færdigheder og adfærd.

Tilstedeværelsesundervisning er kendetegnet ved, at deltagerne og underviserne befinder sig i det samme lokale. Dette fremmer navnlig den gensidige tillid mellem deltagere med forskellige nationaliteter.

E-læring er anvendelsen af elektroniske medier og informations- og kommunikationsteknologier i undervisningen. Den omfatter flere forskellige typer medier, som leverer tekst, lyd, billeder, animation og streamet video, og teknologiske applikationer og processer for computerbaseret læring samt lokal intranet- og ekstranet- og webbaseret læring. E-læring er nærmere beskrevet i del 4 i dette dokument.

³ Offentliggøres snart i uddannelsesafsnittet på e-justice-portalen.

⁴ https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n02

I en af de almindelige definitioner af **blandet læring** henvises til strukturerede læringsmuligheder, hvor der gøres brug af mere end en lærings- eller uddannelsesmetode i og uden for undervisningslokalet. Denne definition omfatter forskellige metoder til facilitering af læring (forelæsning, diskussion, vejledt praksis, læsning, spil, casestudie, simulering), forskellige undervisningsmetoder (levende klasser eller computerformidlede), forskellig planlægning (synkron eller asynkron) og/eller forskellige vejledningsniveauer (individuel vejledning, instruktør- eller ekspertledet vejledning, gruppelæring eller social læring).

Hovedfordelene ved denne kombination af uddannelsesmetoder:

- Facilitatorer af fjernundervisningskurser kan sikre, at alle deltagere modtager det samme niveau af viden, således at de på de fysiske møder kan deltage mere aktivt i de praktiske anvendelser og i udvekslingen af erfaringer.
- Der er adgang til materialer og det digitale læringsmiljø i lang tid.
- E-læringskurser kan gennemføres selvstændigt, uafhængigt af den enkeltes tidsplan.

Udvekslinger giver retsvæsenets aktører mulighed for at opleve deres udenlandske kollegers daglige praksis, hvilket styrker deres egen praksis, uddyber deres viden om andre retssystemer og i sidste ende øger tilliden til retssager på tværs af grænserne. Der redegøres nærmere herfor i del 5 i dette dokument.

c) Uddannelsesmetoder

Læring sker ikke blot i undervisningslokalet eller i andre formelle læringsmiljøer, idet læring i vid udstrækning ligeledes sker i en social kontekst (i interaktion og samarbejde med andre) og i uformelt regi (under arbejdet og udførelsen af opgaver og aktiviteter)⁵.

Aktiv læring ("learning by doing") i en formel uddannelseskontekst

Uddannelsesinstitutioner designer, udvikler og gennemfører primært formelle uddannelsesaktiviteter, der bør tilpasses kursisternes daglige arbejde. Uddannelsesaktiviteter og kurser skal således være praktisk orienterede. Teoretisk viden skal f.eks. kombineres med undervisning og praktiske opgaver i anvendelsen af denne viden i praksis. Det gør sig ligeledes gældende for indholdsrelateret EU-ret.

Det betyder i praksis, at uddannelsesudbydere bør:

- i) skræddersy uddannelsesmetoder til forskellige typer deltageres behov
- ii) involvere retlige aktører, der arbejder inden for samme erhverv som deltagerne, som undervisere
- iii) sikre, at deltagerne deltager aktivt i de fleste af deres uddannelsesaktiviteter
- iv) anvende (inter)aktive uddannelsesmetoder, f.eks. casestudier, simuleringer, rollespil, processpil osv.
- v) overveje at involvere aktører, selv om det ikke altid er nødvendigt, da deltagerne kan gå ind i forskellige roller og situationer
- vi) understrege praktiske evner, herunder kommunikations- og formuleringsevner, og anvendelsen af IT- og web-baserede ressourcer
- vii) udbyde en række forskellige uddannelsesmetoder, der kombinerer teori og praksis (retspraksis)
- viii) anvende casestudier, der er relateret til målgruppens faglige praksis, herunder komparative casestudier
- ix) anvende og/eller opdele målgrupper i mindre grupper
- x) præsentere en række forskellige synsvinkler, f.eks. en repræsentant for et andet juridisk erhvervs eller en læges eller økonoms synsvinkel
- xi) inkludere besøg i andre relevante institutioner
- xii) undervise i EU-ret på en sådan måde, at de enkelte praktikere føler, at det er relevant for deres erhverv
- xiii) afsætte tilstrækkelig tid til diskussion og feedback fra deltagerne, sikre, at deltagerne forstod det materiale, der blev udleveret under kurset, og give struktureret feedback

⁵ Se f.eks.: <https://www.youtube.com/watch?v=t6WX11iqmg0>

- xiv) sikre, at formelle uddannelsesaktiviteter omfatter aktiv læring, at de skaber et trygt læringsmiljø og giver deltagerne mulighed for at udveksle synspunkter og erfaringer og lære af hinanden uden ekstern overvågning eller indblanding.

Aktiv læring i sociale og uformelle uddannelseskontekster

Uddannelsesinstitutioner kan og bør ligeledes være involveret i design og udvikling (og eventuelt gennemførelse) af sociale og uformelle uddannelsesaktiviteter, f.eks. på arbejdspladsen. Det kan ske ved, at de tilvejebringer læringsredskaber, som kan anvendes på arbejdspladser (digital "just-in-time"-læring). Der redegøres nærmere herfor i del 4 i dette dokument.

En anden metode, der i øjeblikket primært anvendes i uddannelsesprogrammer inden for "ledelsesudvikling", er praktisk observation, hvor personer observeres under udførelsen af bestemte opgaver og efterfølgende modtager feedback.

I grunduddannelsesforløbet faciliterer en underviser på arbejdspladsen læring på arbejdspladsen. I Nederlandene udgør læring på arbejdspladsen f.eks. omkring 70 % af grunduddannelsesprogrammet. De resterende 30 % er korte uddannelseskurser afholdt i uddannelsescentret med jævne mellemrum.

Der kan udarbejdes retningslinjer for undervisere på arbejdspladsen for at hjælpe dem med at udvikle et skræddersyet uddannelsesprogram til den enkelte kursist. Teoretiske og praktiske seminarer og opgaver kan kombineres med en analyse af, hvordan kursisten fungerer på arbejdspladsen, ved hjælp af videobaseret observation.

Yderligere oplysninger

Der henvises til eksemplerne på [god praksis for innovative uddannelsesmetoder](#) i faktabladene på den europæiske e-justice-portal⁶ og til eksemplet på [aktiv læring](#) i Tyskland i forbindelse med uddannelse i retligt samarbejde og den nationale lovgivning i andre medlemsstater⁷.

d) Tværfaglig uddannelse

Tværfaglig uddannelse kan være et følsomt spørgsmål afhængigt af de deltagende retlige aktørers nationale kultur, og aktører i forskellige juridiske erhverv føler sig ofte tryggere ved at dele deres erfaringer med kolleger. Tværfaglig uddannelse kan ikke desto mindre være nyttig. Den bør ikke betragtes som en automatisk kilde til merværdi, men snarere som en valgmulighed, der øger forståelsen af forskellige roller og begrænsninger og skaber en fælles forståelse af fælles redskaber, herunder EU's retlige instrumenter.

På juridiske områder, hvor specifik **ikke-juridisk viden** bruges til at sikre en bedre anvendelse af lovgivningen, giver fælles uddannelsesaktiviteter deltagerne mulighed for at drage fordel af hinandens forskellige faglige erfaring. På et kursus om reglerne for virksomhedskonkurser kan dommere f.eks. drage fordel af konkursadvokaters og revisorers viden om økonomi.

Hvis det er relevant for de uddannelsesbehov, der imødegås, kan uddannelsesaktiviteter, som involverer **forskellige juridiske erhverv**, bidrage til en bedre forståelse af de forskellige roller og begrænsninger, der påhviler andre erhverv. Dette giver deltagerne mulighed for at få større indsigt i, hvorfor andre erhverv udviser en bestemt adfærd under retssager, og hvilket råderum de har. Det giver dem ligeledes mulighed for at give feedback på, hvordan deres egen adfærd opfattes af andre juridiske erhverv. Simulerede retssager og simuleringer er særlig nyttige i denne forbindelse. Deltagerne kan enten skifte rolle eller simulere virkeligheden ved at inddrage praktikere fra det relevante erhverv i et rollespil. Sommer-skoler er et andet godt eksempel på tværfaglig uddannelse.

Fælles uddannelsesaktiviteter kan ligeledes skabe mulighed for en diskussion mellem retsvæsenet og dets "brugere" om retsafgørelser uden frygt for procedurmæssige konsekvenser eller begrænsninger. De giver dommere mulighed for

⁶ https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n03

⁷ <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=48edbde5-74f2-4bea-a969-f1c8c31d3aa5>

at diskutere rationale bag en række afgørelser og således give andre erhverv et større indblik i, hvordan retsafgørelser kunne udvikle sig fremover

Uddannelsesprogrammer bør derfor omfatte fælles uddannelsesaktiviteter for forskellige retlige aktører både som undervisere og deltagere. For at sikre, at alle målgruppers uddannelsesbehov opfyldes, bør uddannelsesudbydere og undervisere fra alle erhverv i målgruppen deltage i udformningen og gennemførelsen af tværfaglige uddannelsesaktiviteter.

Selv om de juridiske erhverv i nogle medlemsstater er tilbageholdende med at deltage i fælles uddannelsesaktiviteter, er denne tilbageholdenhed mindre udtalt, når der er tale om grænseoverskridende uddannelsesaktiviteter. Denne tilbageholdenhed kan ligeledes mindskes ved at veksle mellem uddannelse i plenum og i arbejdsgrupper opdelt på erhverv og med fokus på det enkelte erhvervs specifikke behov.

Yderligere oplysninger

Der henvises til eksemplerne på levering af uddannelse til forskellige juridiske erhverv i faktabladene på den europæiske e-justice-portal:

- Et [eksempel fra Bulgarien](#)
- Et [eksempel fra England og Wales](#)
- Et [eksempel fra Italien](#)⁸

⁸ https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n01.

3. Opfølgning på uddannelsesaktiviteter (evaluering, udbredelse af indhold)

Vurderingen af en uddannelsesaktivitet bør omfatte tre aspekter: deltagertilfredshed, forøgelse af deltageres viden og færdigheder og indvirkning på deres praksis.

Deltagerne bør udfylde **evalueringsspørgeskemaer** for de uddannelsesaktiviteter, de deltog i. Det gør det muligt at evaluere undervisningen og er en form for kvalitetskontrol. Evalueringsspørgeskemaerne bør være baseret på den samme evalueringsmetode for så mange uddannelsesaktiviteter som muligt, således at det er nemt at sammenligne resultater. Spørgsmålene bør udformes, så det er klart, hvordan problemet skal løses, hvis deltagerne kritiserer visse elementer (f.eks. ikke "Var kursuslængden passende – ja/nej?", men "Var kurset for kort/passende/for langt?")

De oplysninger, der anvendes i evalueringer, bør ikke være begrænset til deltageres bedømmelse, da de kun vedrører de aspekter, der kan observeres. **Andre evalueringsmetoder** omfatter feedback fra deltagere og undervisere (enten uformelt i forbindelse med diskussioner eller formelt på et debriefingmøde ved afslutningen af uddannelsesaktiviteten eller via onlinesessioner/spørgeskemaer), underviseres selvevalueringer og peerevalueringer af kvaliteten af uddannelsesdesign og -indhold.

Evalueringresultaterne bør fremlægges og evalueres/analyseres i samarbejde med underviserne, hvis de er negative.

Uddannelsens **indvirkning på deltageres daglige arbejde bør desuden vurderes** et stykke tid efter uddannelsesforløbets afslutning, når det med rimelighed kan forventes, at deltagerne har arbejdet med en række relevante sager. Evalueringen i denne fase er kritisk, da det primære formål med uddannelsen er at påvirke kursistens daglige arbejde. Deltagerne kan f.eks. blive bedt om at oplyse, i hvor mange sager de har anvendt det, som de har lært, hvor ofte de har anvendt skabeloner eller konsulteret retspraksis fremlagt på kurset, eller om de har uddannet kolleger eller uformelt videreformidlet deres nye viden/færdigheder. Der bør udvikles en strategi, der motiverer tidligere deltagere til at give feedback i denne senere fase med henblik på at få et betydeligt antal svar. Det vil især lykkes, hvis det aftales med deltagerne på forhånd. En mulig metode er at etablere en stor kernegruppe af deltagere, som skal besvare opfølgningsspørgsmål seks måneder til to år efter uddannelsesforløbets afslutning. En anden mulig metode er at udpege kontaktpersoner i de retsinstanser, som de retlige aktører er tilknyttet. Disse kontaktpersoner skal indsamle resultaterne af evalueringsspørgeskemaerne og sende dem til de pågældende uddannelsesudbydere med jævne mellemrum.

Resultaterne af **evalueringerne** af uddannelsesprogrammerne **skal anvendes i uddannelsescyklisten** for at forbedre kvaliteten af fremtidige uddannelsesaktiviteter og matche uddannelsesbehov med uddannelsesstilbud.

Yderligere oplysninger

Der henvises til eksemplerne på [vurdering af uddannelsesaktiviteter](#) i faktabladene på den europæiske e-justice-portal⁹.

⁹ https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n05.

4. E-læring

Anvendeligheden af e-læring

Teknologibaseret uddannelse kan have flere fordele. Den gør det således muligt at nå ud til flere deltagere, den kan være mere omkostningseffektiv end tilstedeværelsesundervisning (face-to-face-undervisning), den kan tilpasses de retlige aktørers travle kalendere, og den er egnet til en alternativ læringsstil. Den skal opdateres med jævne mellemrum.

Uddannelsesudbydere bør derfor anvende nye teknologier så effektivt som muligt og udvikle flere fjernundervisningsprojekter, således at fjernundervisning i sidste ende integreres i den overordnede uddannelsesstrategi for retsvæsenets aktører.

Man skal imidlertid være opmærksom på den manglende e-læringskultur inden for retsvæsenet. Det er derfor afgørende, at alle e-læringsredskaber er af høj kvalitet, og at de er i overensstemmelse med de generelle metodologiske anbefalinger om kvalitetsuddannelse. Et dokument i pdf-format er f.eks. ikke et e-læringsredskab i sig selv, selv om det kan indgå i en læringsstrategi. Webaserede PowerPoint-præsentationer er ligeledes en metode til udbredelse af uddannelsesmateriale på en mere miljøvenlig måde, men har begrænset nytte for personer, der ikke deltog i tilstedeværelsesundervisningen.

Uddannelsesudbydere bør investere mere i teknologi til e-læring og videokonferencer. E-læringsmoduler bør være korte sessioner. De bør give brugerne en reel interaktiv og praktisk orienteret læringsoplevelse. Et eksempel er brug af nye teknologier (f.eks. korte videoklip) til udvikling af grænseoverskridende praktiske casestudier i EU-ret.

E-læringsredskaber

Et **webinar** (kort webaseret seminar) er en præsentation, forelæsning, workshop eller et seminar, der transmitteres over internettet ved brug af videokonferencesoftware. Et vigtigt træk ved et webinar er dets interaktive element, da tilhørerne kan stille spørgsmål og drøfte de fremlagte oplysninger med oplægsholderen. I et webcast er kommunikationen derimod kun envejs, og der er ingen mulighed for interaktion mellem oplægsholderen og tilhørerne. Efter webinarrets afslutning kan det lægges ud som et webcast.

Et **podcast** er en lyd- og videooptagelse af tilstedeværelsesundervisningen. Det er tilgængeligt i digitalt format for download fra internettet. Det giver de aktører, der ikke kunne deltage i undervisningen, mulighed for at følge den efterfølgende. Det giver ligeledes deltagerne mulighed for at genopfriske det, de har lært. Da et podcast nemt kan udbredes, er det muligt at nå ud til en bredere målgruppe. Podcasts kan anvendes til uddannelsesaktiviteter med begrænset interaktion og gruppearbejde. Deres interaktive aspekter er begrænsede.

Et **masselæringskursus online** (MOOC) er et kursus, der er gratis tilgængeligt for et meget stort antal mennesker, og som leveres online i form af videoer og øvelser. Det omfatter normalt interaktion med underviserne/talerne og en endelig vurdering. Det er normalt muligt at få et deltagerbevis, undertiden mod betaling af et gebyr. MOOC'er, herunder om EU-ret, udbydes på en række platforme¹⁰.

¹⁰ Nedenfor en række af de vigtigste MOOC-platforme:

Open Education Europa: <http://openeducationeuropa.eu/da/find/moocs>

OpenupEd: <http://www.openuped.eu/>

Coursera: <https://www.coursera.org/>

Moodle.net: <http://moodle.net/>

Open2study: <https://www.open2study.com/>

FUN (France Université Numérique): <http://www.france-universite-numerique.fr/juridique.html>

Iiversity: <https://iversity.org/>

Edx: <https://www.edx.org/course-list/allschools/law/allcourses>

Futurelearn: <https://www.futurelearn.com/courses/upcoming>

MOOC Francophone: <http://mooc-francophone.com/>

Udvikling af e-læring

Uddannelsesudbydere bør undersøge, om der allerede foreligger materiale på et andet sprog, og i så fald anvende dette som udgangspunkt for udvikling af deres eget uddannelsesmateriale. De skal respektere ophavsretten og anmode om relevant tilladelse.

Gratis ophavsretslicenser såsom licenserne tildelt af [Creative Commons](https://creativecommons.org/)¹¹ er nyttige for uddannelsesudbydere, der ønsker at beskytte deres uddannelsesmateriale og samtidig gøre det muligt at genbruge det. Disse licenser giver imidlertid ligeledes andre uddannelsesudbydere mulighed for at anvende materialet.

Sådan supplerer lærings- og oplysningsredskaber hinanden

Uddannelse er et af de redskaber, der er tilgængelige for fagfolk, der arbejder med anvendelsen af EU-ret og udenlandsk ret i grænseoverskridende sager. En anden form for støtte er adgang til pålidelige oplysninger til enhver tid og på en effektiv måde. Uddannelsesaktiviteter og tilgængelige informationsværktøjer bør supplere hinanden. Retlige aktører, der deltager i et uddannelsesarrangement, bør f.eks. informeres om de tilgængelige informationsværktøjer og praktiske værktøjer, som er relateret til undervisningsemnet, og som de har adgang til. Informationsværktøjer bør ligeledes knyttes sammen med tilgængelige uddannelsesmuligheder, instrumenter og bedste praksis, så de retlige aktører kan uddybe deres viden.

Uddannelsesafsnittet på den europæiske e-justice-portal omfatter uddannelses- og e-læringsmateriale og er et effektivt redskab til videreudvikling og udbredelse af uddannelse af retsvæsenets aktører i EU. Uddannelsesafsnittet er en inspirationskilde for undervisere og uddannelsesudbydere og oplyser retsvæsenets aktører om læringsmuligheder.

Yderligere oplysninger:

Der henvises til eksemplerne på [god e-læringspraksis](#) i de seks første faktablade om innovative uddannelsesmetoder på den europæiske e-justice-portal¹².

¹¹ <https://creativecommons.org/>.

¹² https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n03.

5. Grænseoverskridende uddannelsesaktiviteter

Grænseoverskridende uddannelsesaktiviteter gør det muligt for retlige aktører med forskellige nationaliteter at deltage i samme arrangement. De er et meget nyttigt redskab til at øge den gensidige tillid mellem retlige aktører fra forskellige lande og til at sikre en gnidningsløs afvikling af grænseoverskridende retssager, forudsat at aktiv deltagelse indgår i uddannelsesprogrammet.

Grænseoverskridende uddannelsesaktiviteter er endnu mere værdifulde, hvis deltagerne er formidlere, som kan dele det, de har lært, med kolleger i deres jurisdiktioner.

a) Tilstedeværelsesundervisning

I grænseoverskridende uddannelsesaktiviteter skal der være fokus på de forskellige uddannelsesbehov og den forskellige retlige baggrund, som deltagerne fra forskellige jurisdiktioner har. De casestudier, der anvendes inden for grænseoverskridende uddannelse, skal f.eks. være relevante for alle tilstedeværende nationaliteter.

Grænseoverskridende uddannelsesaktiviteter bør struktureres således, at deltagerne opnår viden om de øvrige deltageres jurisdiktioner på baggrund af deres redegørelser. Der bør afsættes tid til diskussion af fordelene og ulemperne ved forskellige tilgange (ikke kun i pauserne).

Inden for rammerne af simulerede retssager om grænseoverskridende retligt samarbejde vil unge retlige aktører fra forskellige medlemsstater blive opfordret til at føre en egentlig retslig dialog og undersøge nødvendigheden af at fremme og gennemføre princippet om gensidig anerkendelse og gensidig tillid.

Deltagere i tilstedeværelsesundervisning kan beslutte at holde kontakten og på denne måde etablere et uformelt netværk, der er nyttigt i forbindelse med løsningen af grænseoverskridende problemer i dagligdagen. Det er navnlig tilfældet, hvis uddannelsen er rettet mod en meget specialiseret målgruppe med en stor procentdel af grænseoverskridende sager. Uddannelsesudbydere kan facilitere dette netværkssamarbejde ved at tilbyde teknisk støtte (f.eks. hosting af grupper på de sociale medier for tidligere kursister).

Hvis der er budgetmæssige hindringer for tilrettelæggelsen af grænseoverskridende uddannelsesaktiviteter, bør mulighederne for at øge budgettet undersøges, herunder eksterne finansieringsmuligheder, EU-finansiering¹³ og/eller aftaler med andre institutioner.

Yderligere oplysninger

Der henvises til eksemplerne på [uddannelsesværktøjer, der fremmer en korrekt anvendelse af EU-retten og det internationale retlige samarbejde](#) i faktabladene på den europæiske e-justice-portal¹⁴.

b) Udvekslinger

Grænseoverskridende udvekslinger giver fagfolk fra forskellige medlemsstater med samme typer faglige udfordringer mulighed for at samarbejde og få indsigt i lovgivningen i andre medlemsstater og i de praktiske aspekter af anvendelsen af EU-retten og instrumenter for retligt samarbejde. Det er vigtigt for det faglige samarbejde om specifikke grænseoverskridende sager.

Udvekslinger kan involvere fagfolk med forskellige profiler og have forskellig form afhængigt af uddannelsesmålene.

¹³ F.eks.: http://ec.europa.eu/justice/grants1/programmes-2014-2020/justice/index_en.htm

¹⁴ https://e-justice.europa.eu/content_good_training_practices-311-en.do#n04

Udvekslinger kan omfatte følgende aktører:

– Retlige aktører, der opnår praktisk viden om andre retssystemer og om EU-retten og menneskerettighedslovgivningen gennem direkte kontakt med praktikere i andre lande og gennem udveksling af synspunkter og erfaringer. Denne målgruppe kan opdeles i følgende aktører:

- "Retlige aktører under uddannelse og nyudnævnte retlige aktører", der kan få yderligere idéer til, hvordan de skal arbejde, få kendskab til fortolkningen og anvendelsen af EU-retten og fremme den gensidige forståelse og gensidige tillid.
- "Erfarne retlige aktører", der kan reflektere over deres arbejde, få yderligere idéer på deres specialiserede lovområde og fremme den gensidige forståelse og gensidige tillid.

Der bør i udvekslingsprogrammer for erfarne retlige aktører i videst muligt omfang tages højde for deltagernes specialiseringsområde.

– Undervisere, der får mulighed for at lære om værtslandets uddannelsesmetoder, -redskaber og -programmer og udveksle bedste praksis med deres kolleger.

– Ledende aktører inden for retsvæsenet (f.eks. domstolsformænd, ledere af anklagemyndigheder osv.), der kan udveksle synspunkter og erfaringer og styrke deres egne ledelseskompetencer.

Udvekslingsformen kan variere afhængigt af varigheden, antal deltagere og arbejdsmetoderne:

– Kortvarige udvekslinger giver deltagerne mulighed for at få indsigt i andre retssystemer og udveksle erfaringer og juridisk praksis med deres kolleger. Der findes forskellige former for kortvarige udvekslinger:

- I forbindelse med en individuel udveksling følger en besøgende aktør en kollega i dennes daglige arbejde. Disse udvekslinger kan skræddersys til deltagerens specialiseringsområde.
- I forbindelse med gruppeudveksling deltager en gruppe af aktører fra flere EU-medlemsstater i et introduktionskursus om værtslandets retssystem, der efterfølges af et praktisk program. Det giver mulighed for at udveksle erfaringer fra de repræsenterede medlemsstater. Bilaterale gruppeudvekslinger mellem domstole/anklagemyndigheder/advokatstanden/osv. kan tilrettelægges for grupper af aktører fra to medlemsstater, der har lignende udfordringer eller erfaringer eller et særligt indbyrdes forhold.
- Studiebesøg til Den Europæiske Unions Domstol (EU-Domstolen), Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (ECHR), Eurojust og en række EU-institutioner i Bruxelles kan tilrettelægges for grupper af deltagere med forskellige nationaliteter. Deltagerne kan udveksle faglige erfaringer og samtidig få viden om værtsinstitutionens arbejde og procedurer.

– Langvarige udvekslinger kan tilbydes på individuel basis ved mange EU-institutioner (f.eks. EU-Domstolen, Menneskerettighedsdomstolen og Eurojust). Ved disse udvekslinger involveres deltagerne dybt i værtsinstitutionens arbejde.

Hvis der ikke allerede er tilrettelagt udvekslinger af denne karakter af et netværk, kan uddannelsesudbydere i første omgang tilrettelægge et eller to besøg i samarbejde med en uddannelsesudbyder fra et andet land i henhold til en bilateral aftale om vilkår og betingelser (omkostninger, indhold osv.).

c) Sproglige aspekter

Undervisere og ansatte hos uddannelsesudbydere skal forbedre deres sprogkunderskaber, således at de kan undervise aktører fra forskellige jurisdiktioner og tilrettelægge uddannelsesaktiviteter inden for rammerne af et grænseoverskridende samarbejde.

I forbindelse med grænseoverskridende uddannelsesaktiviteter bør der anvendes et sprog, som mange i målgruppen forstår, eller tilvejebringes tolkning af høj kvalitet for at fjerne sproglige barrierer for deltagelse.

I forbindelse med udvekslinger eller studiebesøg kan det være nyttigt at udpege en kontaktperson i værtslandet. Denne kontaktperson kan oversætte mellem værtslandets sprog og den besøgendes sprog. Potentielle deltageres frygt for, at deres sprogkunderskaber er utilstrækkelige, kan således mindskes. Det er ligeledes en mulighed at anvende professionelle tolke.

6. Undervisning i juridisk sprog

Alle grupper af retlige aktører bør have adgang til undervisning i juridisk sprog (*EP-undersøgelse fra 2011*), herunder domstolsmedarbejdere med bestemte juridiske forpligtelser, der ligeledes har brug for sprogundervisning.

Forberedelse af undervisning i juridisk sprog:

- Etabler en institutionel ramme for forvaltning af sprogundervisning ved at allokere personale og eventuelt give de ansatte mulighed for at bruge f.eks. en halv dag om ugen på sprogundervisning.
- Test deltageres fremmedsprogkundskaber inden kursusstart for at foretage en realistisk vurdering af deres niveau og tilpasse uddannelsesindholdet hertil.

Gennemførelse af undervisning i juridisk sprog:

- Undervis i sprog på regionalt niveau så tæt som muligt på deltagerne (i deres lokaler, i deres hjemby, i den lokale domstolsbygning, ved anklagemyndigheden), så det bliver let at integrere undervisningen i deres daglige rutine.
- Inkluder sprogundervisning i andre seminarer, f.eks. en halv dags sprogundervisning med fokus på det centrale ordforråd i relation til emnet for seminarer.
- Inkluder nye medlemmer af retsvæsenet i sprogundervisningssystemet og udnyt deres eksisterende sprogkundskaber (navnlig kundskaber erhvervet i skolen eller på universitetet), og spørg, om de vil undervise kolleger i deres egen institution (f.eks. domhus).
- Forsøg ikke at etablere en ny løbende og systematisk generel sprogundervisningsordning med det samme. Start i det små med to eller tre nye aktiviteter.
- Tag ikke modet fra potentielle deltagere ved at tilbyde længerevarende sprogundervisning og bede dem om at deltage i uddannelsesprogrammer af flere måneders varighed. Start i stedet med nogle få udvalgte seminarer for at komme i gang og motivere til yderligere deltagelse.
- Tving ikke deltagere til at tale foran gruppen, hvis det gør dem utrygge. Lad deltagerne forblive passive, hvis de ønsker det (aktiv deltagelse kommer normalt med tiden og den første succesoplevelse).

Yderligere oplysninger:

Der henvises til eksemplerne på god praksis i følgende faktablade på den europæiske e-justice-portal:

– [Kombination af undervisning i EU-ret og internationalt samarbejde med undervisning i juridisk sprog i Spanien](#)¹⁵

– [Kombination af undervisning i EU-ret og internationalt samarbejde med undervisning i juridisk sprog i Den Tjekkiske Republik, Ungarn, Polen og Slovakiet](#)¹⁶

Der findes uddannelsesmateriale om tilrettelæggelse af sprogundervisning i EJTN-håndbøgerne om sprogbrug i forbindelse med [civilretligt samarbejde](#)¹⁷ og [retligt samarbejde i straffesager](#)¹⁸.

Der findes glossarer og en flersproget EU-tesaurus i det relevante afsnit på [e-justice-portal](#)¹⁹.

Der er adgang til en ordliste over læringsterminologi på alle EU-sprog i det relevante afsnit på [e-justice-portal](#)²⁰.

¹⁵ <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=24bc2afe-282e-4b2c-b773-5f55c7a9efb6>

¹⁶ <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=063cdace-9381-43eb-ba19-40f6f2c03ff9>.

¹⁷ https://e-justice.europa.eu/content_civil_law-254-da.do#n05.

¹⁸ https://e-justice.europa.eu/content_criminal_law-255-da.do#n05

¹⁹ https://e-justice.europa.eu/content_glossaries_and_terminology-119-en.do.

²⁰ https://e-justice.europa.eu/content_training_methodology-253-da.do#n07.

Bilag: Andre anbefalede dokumenter

Dette dokument er baseret på det arbejde, der er blevet udført i 2015 af Kommissionens ekspertgruppe om uddannelse af retsvæsenets aktører i EU og på rådgivning fra forskellige andre kilder, som anføres nedenfor.

I 2010-2011 **drøftede Kommissionens første ekspertgruppe om uddannelse af retsvæsenets aktører i EU** mulige emner for en politik for uddannelse af retsvæsenets aktører i EU og bidrog således til udarbejdelsen af Kommissionens meddelelse om uddannelse af retsvæsenets aktører i EU: "Opbygning af tillid til retsvæsenet overalt i EU – et nyt aspekt af uddannelsen af retsvæsenets aktører i EU" ([KOM\(2011\) 551](#)). Dette dokument indeholder de konklusioner, der blev draget af denne første ekspertgruppe.

På baggrund af en anmodning fra **Europa-Parlamentet** i 2011 udarbejdede Det Europæiske Retsakademi (ERA) og Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere (EJTN) i fællesskab en [undersøgelse om juridisk uddannelse i Den Europæiske Unions medlemsstater](#). Dette dokument indeholder anbefalingerne fra denne analyse, der var baseret på en spørgeundersøgelse blandt dommere, anklagere og retsmedarbejdere i EU-medlemsstaterne om deres erfaringer med uddannelse i EU-ret, andre medlemsstaters lovgivning og komparativ ret.

Som led i et **pilotprojekt** om uddannelse af retsvæsenets aktører i EU bestilt af Europa-Parlamentet og gennemført af Kommissionen blev der gennemført fire undersøgelser i perioden **2012-2014**:

- Delkontrakt 1 vedrørte uddannelse af dommere og anklagere.
- Delkontrakt 2 vedrørte uddannelse af advokater.
- Delkontrakt 3 vedrørte uddannelse af domstolsmedarbejdere.
- Delkontrakt 4 vedrørte samarbejde mellem retlige netværk og EJTN.

Anbefalingerne i dette dokument er hentet fra undersøgelserne i de tre første delkontrakter, som kan læses i [uddannelsesafsnittet på e-justice-portalen](#).

På baggrund af resultaterne af pilotprojektet vedtog **Rådet konklusioner 2014/C443/04 om uddannelse af retsvæsenets aktører: et vigtigt redskab til at konsolidere gældende EU-ret**, og Rådets henstillinger er ligeliges indeholdt i dette dokument.

For yderligere oplysninger henvises uddannelsesudbydere til følgende:

- Uddannelsesafsnittet på [e-justice-portalen](#), der indeholder faktablade om [god uddannelsespraksis](#) (se også linkene til individuelle tilgange i andre afsnit i dette dokument)
- [Håndbog om metoder til uddannelse af retsvæsenets aktører i EU](#) udarbejdet af Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere (EJTN)
- [Håndbog om uddannelsesmetoder](#) og [materiale om effektiv uddannelse \(i menneskerettigheder\)](#) udarbejdet af Europarådet. Datakvaliteten er blevet yderligere forbedret i denne fjerde undersøgelse.

SÅDAN FÅR MAN FAT I PUBLIKATIONER FRA EU

Gratis publikationer:

- et eksemplar:
via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>)
- flere eksemplarer eller plakater/kort:
hos Den Europæiske Unions repræsentationer (http://ec.europa.eu/represent_da.htm)
hos delegationerne i ikke-EU-lande (http://eeas.europa.eu/delegations/index_da.htm)
ved at kontakte Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_da.htm)
eller ringe på 00 800 6 7 8 9 10 11 (frikaldsnummer fra overalt i EU) (*).

(*) Oplysningerne er gratis ligesom de fleste opkald (nogle operatører, telefonbokse eller hoteller kan dog kræve penge for opkaldet).

Betalingspublikationer:

- via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

